

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

زمان چاپ: ۱۴۰۲/۱۲/۲۰

شماره مجوز مجله: ۸۰۴۰۰

بررسی و ارزیابی عملکرد صلاحیت و مهارت معلم بر ایجاد خلاقیت در دانش آموزان (مطالعه موردی مدارس ابتدایی شهرستان جهرم)

زهرا جاوید قطب آبادی^۱، حمید رضا مساح قطب آبادی^۲

۱- دانشجوی کارشناسی آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان مرکز زینب کبری کازرون

Zhrajawyd48@gmail.com

۲- کارشناس ارشد روان شناسی عمومی و مشاور تحصیلی مدارس شهرستان جهرم

h.massah210@gmail.com

چکیده

تاثیر آموزش و پرورش در پیشرفت و تکامل جامعه بر هیچ کسی پوشیده نیست. در این نظام پیچیده و بزرگ عناصری وجود دارند که در مقایسه با دیگر عناصر تاثیر بیشتری بر عهده دارند یکی از این عناصر مهم و حساس نظام معلم می باشد. از آنجایی که معلمان محیط خانواده را به محیط بزرگ جهان خارج مرتبط می سازند به عنوان شالوده نظام آموزشی به حساب می آید لذا معلمین بایستی به فنون و مهارت های جدید کسب دانش و فناوری مجهز شوند و لازمه آن شناختن انواع تکنولوژی های آموزشی پیشرفته و فن آوری اطلاعات جدید می باشد پژوهش حاضر با هدف بررسی و ارزیابی عملکرد صلاحیت و مهارت معلم بر ایجاد خلاقیت در دانش آموزان مدارس ابتدایی شهرستان جهرم می باشد. روش پژوهش از نوع کاربردی - همبستگی بود. جامعه آماری، شامل مجموع دانش آموزان مقطع ابتدایی شهرستان جهرم که برابر با ۱۹۵۰۰ نفر و معلمین این مقطع که برابر با ۸۵۰ (جمعا ۲۰۳۵۰ نفر) که از بین این جامعه آماری ۳۷۸ نفر به عنوان نمونه آماری طبق فرمول کوکران انتخاب شدند. برای جمع آوری داده ها، از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شده است. پایایی پرسشنامه ها با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ مورد تایید قرار گرفت. در تحلیل آماری از آزمون رگرسیون استفاده گردید. نتایج حاصل از تحلیل داده ها نشان داد که صلاحیت و مهارت های حرفه ای معلمان در ایجاد خلاقیت دانش آموزان مقطع ابتدایی شهرستان جهرم با ضریب ۰/۶۷ ارتباط مثبت و معنا دار دارد. و همچنین در زیر معیار های صلاحیت و مهارت معلم باید بیان داشت که زیر معیار های روش تدریس، تکنولوژی آموزشی، طراحی آموزش و ارزشیابی معلمان به ترتیب با ضرایب ۰/۲۹، ۰/۳۳، ۰/۲۲، ۰/۳۷ با خلاقیت دانش آموزان این مقطع دارای رابطه مثبت و معنا داری هستند.

واژه های کلیدی: صلاحیت و مهارت معلم، خلاقیت، شهرستان جهرم.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

۱- مقدمه

با شروع قرن بیست و یکم یکی از محورهای اساسی تغییر ایجاد تحولاتی متناسب با دگرگونی ها در عرصه اطلاعات و ارتباطات بوده است (مهر محمدی، ۱۳۹۹، ۵۱). این دگرگونی و تحولات جامعه را به سمت جامعه دانش مدار گسیل می دارد. جامعه ای که محور رشد و توسعه آن دانش می باشد. بدون شک راهکار مقابله با چنین جامعه دانش مداری، نیازمند طراحی مجدد نظام های آموزشی می باشد. (کرامتی، ۱۳۹۹، ۷۹) تاثیر آموزش و پرورش در پیشرفت و تکامل جامعه بر هیچ کسی پوشیده نیست (ایمانی، ۱۳۹۹، ۴۰) به گونه ای که نظام آموزش و پرورش یکی از بزرگترین سازمان های اجتماعی در هر کشوری می باشد (صافی، ۱۴۰۱، مقدسی، ۱۴۰۰) در درون این سازمان بزرگ و پیچیده، مدارس به عنوان یک سازمان اجتماعی حساس محسوب می گردد که نقشی بسیار کلیدی در تحقق یافتن هدف های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی هر کشوری دارند (ایمانی، ۱۳۹۹، ۴۹). در این نظام پیچیده و بزرگ عناصری وجود دارند که در مقایسه با دیگر عناصر تاثیر بیشتری بر عهده دارند یکی از این عناصر مهم و حساس نظام معلم می باشد. دلیل این حساسیت نیز بدان جهت می باشد که معلم فرایندهای یادگیری را مدیریت و راهبری می نماید و یادگیری دانش جویان و فراگیر را هدف مند می سازد (قره داغی، ۱۳۹۸، ۷۲). از آنجایی که معلمان محیط خانواده را به محیط بزرگ جهان خارج مرتبط می سازند لذا در قرن حاضر معلم به عنوان شالوده نظام آموزشی به حساب می آید و چنانچه این شالوده استوار و محکم نباشد، هر بنایی که بر روی آن ساخته شود محکوم به فروپاشی می باشد. (مقدسی زاده، ۱۳۹۵، ۳۱۰). بنابر مطالب گفته شده در فوق، معلمین بایستی به فنون و مهارت های جدید کسب دانش و فناوری مجهز شوند که لازمه آن شناختن انواع تکنولوژی های آموزشی پیشرفته و فن آوری اطلاعات جدید می باشد (مقدسی زاده، ۱۳۹۵، ۳۱۷). معلمان بایستی به صورت پیوسته دانش خود را روز آمد نمایند (دلور، ۱۳۹۷، ۱۰) موفقیت هر نظام آموزشی تا حد بسیار زیادی به همین دانش و مهارتهای معلمان وابسته می باشد (نادری، ۱۳۹۹، ۸۵).

به صورت سلسله مراتب باید بیان داشت که هر گونه تغییر و تحول در جامعه وابسته به به تغییر در نظام آموزشی و تغییر در نظام آموزشی نیز مستلزم تغییر در مولفه های آن می باشد. در راستای رسیدن به این مقوله، بایستی شرایط تغییرات در جهت رشد آموزشی و مهارتی هدفمند دنبال گردد. پژوهش حاضر با هدف بررسی و ارزیابی عملکرد صلاحیت و مهارت معلم بر ایجاد خلاقیت در دانش آموزان مدارس ابتدایی شهرستان جهرم کار خود را به پیش می برد با این امید که یافته های این پژوهش گامی موثر برای بهبود افزایش خلاقیت در دانش آموزان و فراگیران باشد.

۱-۲- فرضیات تحقیق

فرضیه اصلی تحقیق

انتظار می رود مولفه های صلاحیت و مهارت معلمان با ایجاد خلاقیت در دانش آموزان رابطه ی معنی داری داشته باشد.

فرضیات فرعی تحقیق

فرضیه اول: انتظار می رود بین روش تدریس با ایجاد خلاقیت در دانش آموزان رابطه ی معنی داری وجود داشته باشد.

فرضیه دوم: انتظار می رود بین تکنولوژی آموزشی با ایجاد خلاقیت در دانش آموزان رابطه ی معنی داری وجود داشته باشد.

فرضیه سوم: انتظار می رود بین طراحی آموزشی با ایجاد خلاقیت در دانش آموزان رابطه ی معنی داری وجود داشته باشد.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

فرضیه چهارم: انتظار می‌رود بین ارزشیابی معلم با ایجاد خلاقیت در دانش آموزان رابطه‌ی معنی‌داری وجود داشته باشد.

۱-۳-۳- روش و طرح تحقیق

از آنجایی که هدف از این تحقیق بررسی عملکرد مدیریت شهری بر حفاظت و بهسازی محله عادل آباد شیراز است، روش انجام تحقیق با توجه به موضوع و اهداف مورد تحقیق، توصیفی و از نوع همبستگی است و گردآوری داده‌ها به صورت میدانی و با استفاده از پرسشنامه و از لحاظ استفاده از نتایج، کاربردی خواهد شد.

۱-۳-۱- جامعه آماری

جامعه آماری، شامل مجموع دانش آموزان مقطع ابتدایی شهرستان جهرم که برابر با ۱۹۵۰۰ نفر و معلمین این مقطع که برابر با ۸۵۰ (جمعا ۲۰۳۵۰ نفر) که از بین این جامعه آماری ۳۷۸ نفر به عنوان نمونه آماری طبق فرمول کوکران انتخاب شدند.

۱-۳-۲- برآورد حجم نمونه و روش نمونه‌گیری

در پژوهش حاضر، با توجه به اینکه آمار جامعه هدف، از فرمول کوکران برای تعیین نمونه استفاده شده است، که حجم نمونه با توجه به فرمول مربوطه ۳۷۸ نفر محاسبه گردید.

$$n = \frac{z^2 \times pq}{d^2}$$

در این تحقیق روش نمونه‌گیری با استفاده از روش نمونه‌گیری ساده انجام شد.

۱-۳-۳- ابزار گردآوری اطلاعات

در این تحقیق، به منظور گردآوری اطلاعات از شیوه‌ی کتابخانه‌ای و میدانی استفاده شد. در این مرحله با استفاده از مطالعه کتب، مقالات، رساله‌ها، پایگاه‌های اطلاعاتی و ... مفاهیم مورد نیاز استخراج شد. در مرحله دوم به منظور گردآوری داده‌های عددی و آماری از روش میدانی استفاده شد. بدین صورت که با استفاده از ابزار پرسشنامه اقدام به گردآوری اطلاعات از جامعه آماری مورد مطالعه شد و پس از نمره‌دهی به پاسخ‌های دریافتی، داده‌ها مورد تحلیل قرار گرفت. در این تحقیق، ابزار جمع‌آوری اطلاعات در روش کتابخانه‌ای فیش برداری می‌باشد.

۱-۳-۴- روش کتابخانه‌ای (توصیفی - تحلیلی)

برای جمع‌آوری اطلاعات در زمینه‌های مبانی نظری و ادبیات تحقیق و پیشینه از کتاب‌ها، پایان‌نامه‌ها، مقالات و پایگاه‌های اطلاعاتی مرتبط با موضوع پژوهش (داخلی و خارجی) استخراج و استفاده شده است.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

۱-۳-۵- روش مطالعه میدانی

در مرحله دوم که تحقیق وارد مرحله میدانی می‌گردد، از پرسشنامه به عنوان ابزار گردآوری اطلاعات استفاده می‌گردد که با توجه به متغیرهای موضوع و رابطه‌ی مولفه‌های تحقیق اقدام به جمع‌آوری داده‌های مورد نیاز در تحقیق می‌شود. پرسشنامه مجموعه‌ای از سوال‌هاست که پاسخ دهنده با ملاحظه آنها پاسخ الزم را ارائه می‌دهد. این پاسخ‌ها داده مورد نیاز پژوهشگر را تشکیل می‌دهد. همچنین پژوهش حاضر در اردیبهشت ماه سال ۱۴۰۲ در مدارس ابتدایی شهرستان جهرم انجام شد. به برداشت و استخراج نکات مورد نظر شده است.

۱-۳-۶- ابزار سنجش و گردآوری اطلاعات

۱-۳-۶-۱- پرسشنامه

نحوه نمره گذاری در این پرسشنامه بصورت ۵ لیکرتی می‌باشد.

۱-۳-۶-۲- روایی پرسشنامه

به منظور تعیین روایی پرسشنامه‌ها، ابتدا پرسشنامه‌ها به همراه اهداف کلی و اختصاصی به تعداد ۱۵ نفر از متخصصین، جهت اعمال نظر در موارد زیر ارائه گردید.

۱-۳-۶-۳- پایایی پرسشنامه

پایایی و روایی مقیاس صلاحیت و مهارت معلمان ، (۰/۸۰،۲۵) می‌باشد که ضریب قابل قبولی است.

جدول ۱: پایایی پرسشنامه

ضریب آلفای کرونباخ	متغیرها
۸۹/۰	ارزشیابی معلم
۷۳/۰	تکنولوژی آموزشی
۷۸/۰	روش تدریس
۸۱/۰	طراحی آموزشی
۸۰/۲۵	میانگین پایایی و روایی

۱-۳-۶-۴- نحوه تکمیل و امتیاز بندی

برای تکمیل این پرسشنامه از طیف پنج گزینه ای لیکرت استفاده شده است و امتیازات به شرح ذیل می‌باشد: کاملاً مخالفم=۱ مخالفم=۲، نظری ندارم=۳، موافقم=۴، کاملاً موافقم=۵.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

۲- مبانی نظری

۲-۱- مهارت صلاحیت معلم

توجه داشتن به رشد مهارت معلمان در زمینه ی روش های تدریس و استفاده از روش های مؤثر و مفید جهت تربیت فراگیران متفکر از مسائل ضروری و حیاتی در نظام تعلیم و تربیت می باشد و آن چه در آموزش و پرورش می بایستی به عنوان یک اصل پذیرفت، توجه به روش و فنون تعامل با دانش آموزان می باشد (مویس، ۱۴۰۰، ۲۸). یادگیری مهارت های حرفه ای از جایگاه ویژه ای برخوردار می باشد. معلمی که مهارت های تدریس را تجربه نکرده باشد معلمی بدون صلاحیت شناخته می شود (رووف، ۱۴۰۰، ۱۵). در نظام های آموزشی معلم ها با تعداد زیادی از دانش آموزان و والدین در ارتباط می باشند و مردم نیز از آنان، انتظار رشد آموزشی و پرورشی فراگیران را دارند. لذا توجه داشتن به ارتقاء مهارت های معلم ها از اهمیت ویژه ای در جامعه و نظام آموزشی برخوردار می باشد. (رضانی، ۱۳۹۹، ۵).

صلاحیت معلمان بطور باید از طریق بروزرسانی توسعه پیدا کند (Selvi, 2020, 29). در این میان معلمان اثربخش باید دانش و مهارت های مورد نیاز جهت دستیابی به اهداف مورد نظر را در خود به وجود آورند تا بتوانند از آنها را در زمان مناسب به شیوه مطلوب و مورد انتظار استفاده کنند.

میدلی معتقد است: "برخورداری از دانش و مهارت های مختلف با نام شایستگی یا صلاحیت معلم نامیده می شود و کاربرد دانش و مهارتهای مزبور به عنوان عملکرد معلم تلقی می گردد (محمودی، ۱۳۹۷، ۱۴). صلاحیت ترکیبی از علم مهارت و روابطی می باشد که شرایط مختلف را پاسخگو است (Žvan, 2022, 55). دست اندرکاران نظام های آموزشی تأکید دارند که می توان با استفاده از ابزارهای اطلاعاتی روزآمد، قابلیت ها و شایستگی های متناسب با نوآوری ها را در معلمان ایجاد نمود. صاحب نظران در آرمان های که در ارتباط با نظام های تعلیم و تربیت مطرح می کنند از معلم به عنوان نقطه اتکای هر تغییر و تحولی یاد می کنند (مهرمحمدی، ۱۳۹۹، ۳۸).

باید بیان داشت آموزش و پرورش به همراه پاسخگویی به نیازهای جدید در زمینه مهارت ها و صلاحیت های نیروی انسانی، قادر است از فن آوری اطلاعات و ارتباطات در جهت ارتقاء کارایی و اثربخشی فرایند یاددهی و یادگیری بهره گیرد. در این میان استفاده از فن آوری های جدید قادر خواهد بود مسائل دنیای واقعی را به تناسب برنامه درسی به درون کلاس آورد و ابزاری برای ارتقای یادگیری فراهم نماید (مهر محمدی، ۱۳۹۱، ۱۶).

به کمک فن آوری اطلاعات و ارتباطات مسئولیت های معلمان در سه زمینه ۱- مهارت انجام دادن، ۲- مهارت یاد گرفتن و ۳- مهارت همکاری با استفاده از فن آوری اطلاعات در کلاس درس تغییر می کند. در این میان معلم بایستی از ایفای نقشش به عنوان یک منبع اطلاعات صرف پرهیز نماید و به ایفای نقش راهنمای یادگیری روی آورد. یکی از این نقش ها جدید معلم همان نقش تسهیل کنندگی اوست در این نقش جدید معلمان باید از شیوه های گوناگون یادگیری به گیرد تا بتوانند به تفاوت های فردی در یادگیری پاسخ گو باشد؛ فن آوری را با برنامه درسی تلفیق نماید؛ برنامه درسی جذابی برای کلاس درس داشته باشد؛ دانش آموزان را در یادگیری معنادار درگیر نماید و روش های جدیدی برای ارزیابی کار دانش آموزان استفاده نماید (مهر محمدی، ۱۳۹۲، ۸۴).

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

هفت مهارت ارتباطی شامل: ۱- تفکر انتقادی و حل مسئله ، ۲- کارگروهی، ۳- یادگیری مادامالعمر، ۴-اطلاعات و مهارت مدیریتی، ۵- مهارت کارآفرینی، ۶- مهارت اخلاق حرفه ای ، ۷- مهارت های رهبری همان هفت مهارتی هستند که به اعتقاد نانگ و همکارانش بایستی در برنامه درسی معلمان قرار گیرد (Ngang,2019, 88).

۲-۲- خلاقیت

منشاء تحول و تغییرات بنیادی در زمینه های مختلف بدون شک پژوهش و مطالعه می باشد (Gartmeier, 2015, 19). در این میان معلم موفق، به کسی گفته می شود که بتواند در کنار بر آموزش، فرصت های یادگیری را برای فراگیران فراهم نماید. (شعاری نژاد، ۱۳۹۱، ۸۱). از آنجایی که معلمان از یک سو نقش برجسته ای در یادگیری دانش آموزان در طول تحصیلات و زندگی دارند و از طرفی دیگر با اعمال و رفتارشان در ایجاد انگیزه های یادگیری موثر می باشند، لذا معلمان نیازمند کسب مهارت ها و صلاحیت های گوناگون در شغل و حرفه خودشان می باشند. با توجه به مسائل فردی و اجتماعی پیچیده ، جامعه ی امروزمان نیازمند افرادی می باشد که آن افراد علاوه بر کسب صلاحیت ها قادر باشند به طور خلاق تفکر کنند و باورها و توانایی های خود را شناسایی کنند (رحمانیفر، ۱۳۹۹، ۹۲، مقدسی، ۱۳۹۹، ۶).

به جهت تربیت نمودن دانش آموزانی که قادر به طبقه بندی اطلاعات، پردازش و پیش بینی باشند، به ناچار معلمان بایستی در نقش خود بازنگری نمایند و به جای سخنرانی، به راهنمایی دانش آموزان بپردازند. معلمان بایستی اطلاعات و فناوری های جدید را در کلاس درس به کار گیری نمایند (معرفی، ۱۳۹۹). لذا معلمان بایستی باید از روش ها و راهبردهای مؤثر جهت تدریس آگاهی داشته باشند تا بتوانند به شکل موثر با توجه به موقعیت و دانش آموزان، از این فنون استفاده کنند. در این خصوصی معلمانی موفقند که مهارت های حرفه ای لازم داشته باشند (مهر محمدی، ۱۳۹۱، ۲۲). در روش سنتی فرایند یاددهی- یادگیری بر عهده معلم می باشد. در رویکرد سنتی معلم ارائه دهنده اطلاعات و دانش آموز شنونده می باشد. این رویکرد محور برنتیجه یادگیری تأکید دارد، در حالی که رویکرد فعال، دانش آموز محور بوده و بر فرایند یادگیری تأکید می ورزد. در رویکرد فعال ، معلم نقش راهنما و تسهیل کننده دارد و دانش آموز فعال می باشد. تاکید اصلی رویکرد فعال بر فعالیت های ذهنی همچون مفهوم سازی، پردازش اطلاعات، توانایی قضاوت، تحلیل، تشخیص، تفسیر و حل مسأله می باشد (رضوی، ۱۳۹۲، ۸۴).

د رویکرد فعال معلم قادر است با ایجاد موقعیت های پویا و با استفاده از شیوه های نوین آموزشی زمینه ظهور خلاقیت در دانش آموزان را فراهم نماید (Cropley, 2020, 44). لازم به ذکر است پویایی ها و ساز و کار پرورش خلاقیت تنها به ویژگی های فردی متکی نمی باشد ، بلکه عوامل محیطی مانند تشویق، بازداري و سایر عوامل در این امر دخالت دارند. در این رویکرد معلمان شرایطی را به فراهم می کنند تا تفکر انتقادی و رفتارهای خلاقه دانش آموزان را بر انگیزته شود (Cropley, 2021, 25).

به جها ایجاد شده خلاقیت در دانش آموزان، معلمان باید علاوه بر دانش ، مهارت های لازم از جمله مهارت های عمومی و اختصاصی نیز داشته باشند . مهارت های عمومی شامل : داشتن طرح درس، توانایی هدایت بحث های گروهی و ... مهارت های اختصاصی نیز شامل: مجموعه توانایی هایی می باشد که معلمان در تدریس دروس خاصی با توجه به هدف ها و برنامه این دروس بهره می گیرند.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

۲-۳- سابقه پژوهش

انگ و همکارانش (Ong, 2017) در پژوهش خود بیان داشتند "بخش بیان در معلمان، نیاز به ارتقاء و بهبود دارند و عدم تسلط کامل به مهارت های ارتباطی خوب بیان کردن، امکان دارد تاثیرات منفی عمده ای بر نتایج کار آنها در ارتباط با دانش آموزان داشته باشند".

گارتمیر و همکاران (Gartmeier, 2015) در پژوهششان تحت عنوان "پرورش مهارت های ارتباطی حرفه ای پزشکان و معلمان؛ اثرات آموزش الکترونیکی با موارد ویدئویی و بازی کردن نقش" به این نتیجه رسیدند که "آموزش های الکترونیکی به تنهایی موثر نیستند و نیاز است روش آموزش به صورت ترکیبی باشد. یعنی در ارتباط های کلاسی چیزی بیش از مطالب کلاسی و درسی سبب اثر بخشی آموزش می شود و آن وجود معلم و مهارت های ارتباطی اوست".

نادری و همکارانش (۱۳۹۹) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که مهارت های حرفه ای معلمان در زمینه مؤلفه روش تدریس، طراحی آموزشی و ارزشیابی و تکنولوژی آموزشی بیانگر این واقعیت می باشد که معلمان از مهارت های حرفه ای لازم برخوردار نبوده و در تدریس با مشکلاتی مواجه می باشند.

صادقی فر (۱۳۹۵) در پژوهش خود با عنوان "شناسایی وضعیت مهارت های اطلاعاتی ارتباطی در معلمان ابتدایی شهر تهران و اثر آن بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان" به این نتیجه رسید که "بین وضعیت موجود و مطلوب برخورداری از مهارت های اطلاعاتی ارتباطی برقراری ارتباط تبادل اطلاعات تفکر خلاق و انتقادی و مهارت های پژوهشی در معلمان تفاوت وجود دارند و آنان وضعیت موجود خود را پایین تر از وضعیت مطلوب ارزیابی می نمایند. بر طبق یافته های صادقی فر، معلمان بیان می دارند که استفاده از مهارت های اطلاعاتی ارتباطی در بهبود و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان مؤثر می باشد.

کرامتی، (۱۳۸۹)، حسینی (۱۳۹۲)، و عسکری (۱۳۹۳) در پژوهششان به این نتیجه رسیدند که "شیوه های جدید آموزشی که براساس روش های فعال تدریس می باشد و موجب تسهیل یادگیری و افزایش سطح دانش فراگیران می گردد.

دانش پژوه (۱۳۹۲) در پژوهشش به این نتیجه رسید که "مهارت عمومی معلمان دوره ابتدایی از دید معلمان (خودسنجی)، مدیران و مشاهده گران از حداقل ملاک تعیین شده (۶۰ درصد مهارت های عمومی) بالاتر می باشد. اما میانگین مهارت های اختصاصی آنان با حد متوسط ملاک، تفاوت چندانی ندارد. سابقه تدریس و شرایط و امکانات فیزیکی کلاس درس از عوامل تأثیرگذار در موفقیت معلمان می باشد و به طور کلی روش تدریس معلمان دوره راهنمایی بیشتر بر معلم محور تأکید دارد تا دانش آموز محور. آنان بیشتر از فنون سخنرانی و آموزش یکطرفه استفاده می نمایند و نارسایی های زیادی در روش تدریسشان مشاهده می گردد".

۳- معرفی محدوده پژوهش

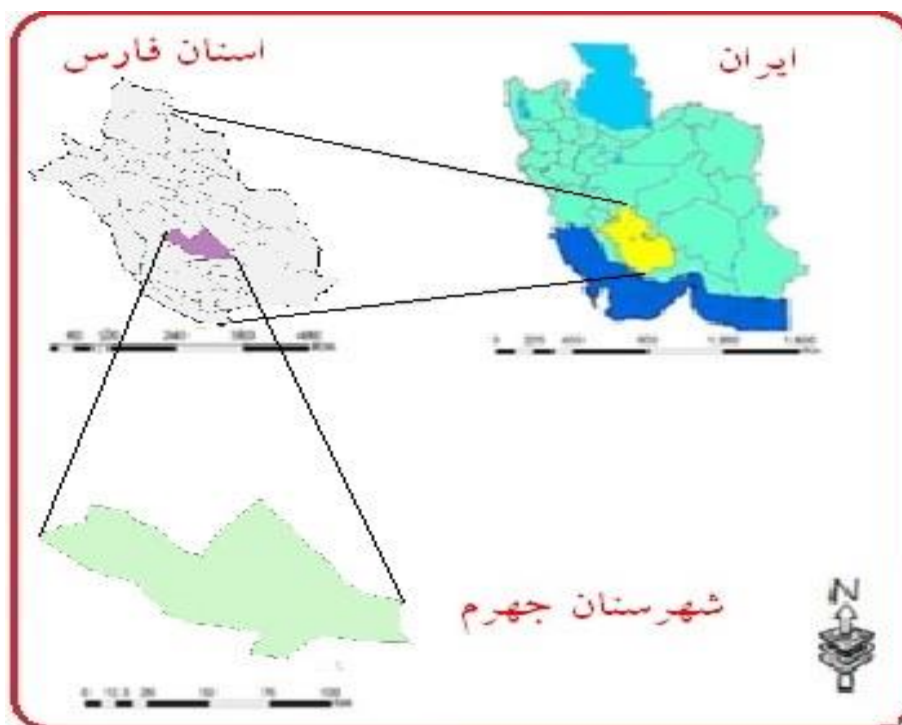
شهرستان جهرم در مختصات جغرافیایی ۲۸ درجه و ۲۹ دقیقه و ۱۵ ثانیه تا ۲۸ درجه و ۳۰ دقیقه و ۵۰ ثانیه عرض شمالی و ۵۳ درجه و ۳۲ دقیقه و ۴۵ ثانیه تا ۵۳ درجه و ۳۵ دقیقه و ۱۰ ثانیه طول شرقی قرار گرفته است. از نظر موقعیت نسبی، شهر جهرم به عنوان مرکز شهرستان جهرم و در قسمت جنوبی این شهرستان قرار گرفته است. جهرم یکی از شهرستان های تابعه ی استان فارس و در نیمه جنوبی استان واقع شده است که شهرستان های شیراز در شمال، فسا در شرق، فیروز آباد در غرب، لار در جنوب و داراب در جنوب شرقی این شهر را در بر گرفته اند.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

شهرستان جهرم شامل سه بخش مرکزی، سیمکان، کردیان است. مرکز این شهرستان جهرم می باشد.

شکل ۱: موقعیت منطقه مورد مطالعه

۴- تجزیه تحلیل اطلاعات

۴-۱- فرضیه اصلی پژوهش

انتظار می رود مولفه های صلاحیت و مهارت معلمان با ایجاد خلاقیت در دانش آموزان رابطه ای معنی داری داشته باشد.

جدول (۲) نتایج آزمون تحلیل رگرسیون مولفه های صلاحیت و مهارت معلم بر ایجاد خلاقیت در دانش آموزان

روش ورود متغیرها: ENTER	Method =Enter
ضریب همبستگی چندگانه	$R = ۰/۲۹۰$
ضریب تعیین	$R^2 = ۰/۰۸۷$
ضریب تعیین تعدیل یافته	$R^2 \text{ adj} = ۰/۰۶۷$
خطای معیار	$S.E = ۲/۸$
تحلیل واریانس	$ANOVA = ۴/۷$
سطح معناداری	$Sig = ۰/۰۱۶$

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

براساس جدول نتایج آزمون تحلیل رگرسیونی ایجاد خلاقیت در دانش آموزان برای بررسی آن کلیه خرده مقیاسهای صلاحیت و مهارت معلم وارد معادله شدند و متغیرهای دارای سطوح معناداری در معادله باقی ماندند برای متغیرهای تأثیر گذار ضریب تعیین $R^2 = 0.67$ محاسبه شده یعنی متغیرهای مؤثر توانسته اند فقط 0.67 درصد از تغییرات را پیش‌بینی کند و مابقی تغییرات ناشی از متغیرهایی است که در این پژوهش لحاظ نشده اند.

جدول (۳) ضرایب آزمون تحلیل رگرسیون ایجاد خلاقیت در دانش آموزان با خرده مقیاس‌های صلاحیت و مهارت معلم

Sig	t	Beta	S.E	b	متغیرهای مستقل
۰/۰۰	۸/۴	-	۲/۶	۲۲/۲	مقدار ثابت
۰/۰۳۶	۲/۱	۰/۲۲۹	۰/۰۳۷	۰/۰۸۰	روش تدریس
۰/۰۳۰	۲/۵	۰/۱۴۱	۰/۰۶۵	۰/۱۴۲	تکنولوژی آموزشی
۰/۰۱۰	۲/۶	۰/۲۸۲	۰/۰۴۲	۰/۱۱۱	طراحی آموزشی
۰/۰۰۰	۴/۸	۰/۳۰۹	۰/۲۳۰	۱/۱۸	ارزشیابی معلمان

براساس نتایج جدول (۳) ضرایب رگرسیون نشان می‌دهد که از بین مولفه‌های صلاحیت و مهارت معلم بعد روش تدریس ($\beta = 0.229$ و $\beta = 0.036$ = سطح معناداری)، تکنولوژی آموزشی ($\beta = 0.141$ و $\beta = 0.030$ = سطح معناداری)، طراحی آموزشی ($\beta = 0.282$ و $\beta = 0.010$ = سطح معناداری)، ارزشیابی معلمان ($\beta = 0.309$ و $\beta = 0.000$ = سطح معناداری) دارای قدرت پیش‌بینی مثبت و معنی داری برای ایجاد خلاقیت در دانش آموزان دارد. لذا فرضیه مورد تایید قرار می‌گیرد.

۴-۲- فرضیات فرعی تحقیق:

فرضیه اول: انتظار می‌رود بین روش تدریس با ایجاد خلاقیت در دانش آموزان رابطه‌ی معنی داری وجود داشته باشد.

جدول (۴) ضریب همبستگی بین روش تدریس با ایجاد خلاقیت در دانش آموزان

ایجاد خلاقیت در دانش آموزان	متغیرملاک	
	متغیر پیش‌بین	
۰/۲۹**	ضریب همبستگی	روش تدریس
۰/۰۰۰	سطح معناداری	
۳۷۸	تعداد	
$R^2 = 0.294$ $R^2 = 0.113$		ضریب همبستگی ضریب تعیین

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

بر اساس اطلاعات جدول (۴) بین روش تدریس با ایجاد خلاقیت در دانش آموزان در سطح ۰/۰۱ رابطه معناداری وجود دارد، زیرا سطح معناداری کوچکتر از ۰/۰۱ می باشد. همچنین مقدار این رابطه برای متغیرها به ترتیب برابر با ۰/۲۹ می باشد. بنابراین هر چه میزان روش تدریس مثبت تر باشد، میزان ایجاد خلاقیت در دانش آموزان هم افزایش می یابد.

فرضیه دوم: انتظار می رود بین تکنولوژی آموزشی با ایجاد خلاقیت در دانش آموزان رابطه ی معنی داری وجود داشته باشد.

جدول (۵) ضریب همبستگی بین تکنولوژی آموزشی با ایجاد خلاقیت در دانش آموزان

ایجاد خلاقیت در دانش آموزان	متغیر ملاک متغیر پیش بین	
۰/۳۳**	ضریب همبستگی	تکنولوژی آموزشی
۰/۰۰۰	سطح معناداری	
۳۷۸	تعداد	
$۳۳۱R =$ $= ۰/۰۸۱ R^2$		ضریب همبستگی ضریب تعیین

بر اساس اطلاعات جدول (۵) بین تکنولوژی آموزشی با ایجاد خلاقیت در دانش آموزان در سطح ۰/۰۱ رابطه معناداری وجود دارد، زیرا سطح معناداری کوچکتر از ۰/۰۱ می باشد. همچنین مقدار این رابطه برای متغیرها به ترتیب برابر با ۰/۳۳ می باشد. بنابراین هر چه تکنولوژی آموزشی بیشتر باشد، میزان ایجاد خلاقیت در دانش آموزان هم افزایش می یابد.

فرضیه سوم: انتظار می رود بین طراحی آموزشی با ایجاد خلاقیت در دانش آموزان رابطه ی معنی داری وجود داشته باشد.

جدول (۶) ضریب همبستگی بین طراحی آموزشی با ایجاد خلاقیت در دانش آموزان

ایجاد خلاقیت در دانش آموزان	متغیر ملاک متغیر پیش بین	
۰/۲۹**	ضریب همبستگی	طراحی آموزشی
۰/۰۰۰	سطح معناداری	

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

۳۷۸	تعداد	
$0/294R=$		ضریب همبستگی
$=0/113 R^2$		ضریب تعیین

بر اساس اطلاعات جدول (۶) بین طراحی آموزشی با ایجاد خلاقیت در دانش آموزان در سطح ۰/۰۱ رابطه معناداری وجود دارد، زیرا سطح معناداری کوچکتر از ۰/۰۱ می باشد. همچنین مقدار این رابطه برای متغیرها به ترتیب برابر با ۰/۲۲ می باشد. بنابراین هر طراحی آموزشی بهتر باشد، میزان ایجاد خلاقیت در دانش آموزان افزایش بیشتری دارد.

فرضیه چهارم: انتظار می رود بین ارزشیابی معلم با ایجاد خلاقیت در دانش آموزان رابطه ی معنی داری وجود داشته باشد.

جدول (۷) ضریب همبستگی بین ارزشیابی معلم با ایجاد خلاقیت در دانش آموزان

ایجاد خلاقیت در دانش آموزان	متغیر ملاک	
	متغیر پیش بین	
۰/۳۷**	ضریب همبستگی	ارزشیابی معلم
۰/۰۰۰	سطح معناداری	
۳۷۸	تعداد	
$0/375R=$	ضریب همبستگی	
$=0/226 R^2$	ضریب تعیین	

بر اساس اطلاعات جدول (۷) بین ارزشیابی معلم با ایجاد خلاقیت در دانش آموزان در سطح ۰/۰۱ رابطه معناداری وجود دارد، زیرا سطح معناداری کوچکتر از ۰/۰۱ می باشد. همچنین مقدار این رابطه برای متغیرها به ترتیب برابر با ۰/۳۷ می باشد. بنابراین هر چه میزان ارزشیابی معلم بیشتر باشد، میزان ایجاد خلاقیت در دانش آموزان نیز افزایش می یابد.

۵- نتیجه گیری و پیشنهادات :

محركات محیطی پیرامون حساسیشان می کنند و از تأکید بر الگوهای قالبی خودداری می کنند و همچنین کلاس را به گونه ای سازماندهی می کنند که محیطی تنوع و خلاق فراهم نمایند؛ که در نتیجه، این روش باعث افزایش و رشد خلاقیت در کودکان می گردد لذا می توان بیان داشت که خصوصیات مربیان و روش های آموزششان می تواند به افزایش تفکر خلاق منجر شود.

دانشی که امروزه مورد توجه می باشد همان دانشی است که بر عملکرد واقعی دانش آموز در موقعیت های واقعی زندگی تأکید نماید. با توجه به مطالب فوق اهمیت و ضرورت بازنگری در شیوه های آموزش و یادگیری و توجه نمودن به خلاقیت بیش از هر

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

زمان دیگری مطرح می باشد. بدون شک موفقیت هر نوع نظام آموزشی وابستگی زیادی به دانش و مهارت های حرفه ای معلمانش دارد. بر طبق نتایج حاصل آمده از این پژوهش، مهارت های حرفه ای معلمان و مربیان با خلاقیت دانش آموزان و فراگیران رابطه دارد که در این بین تاثیر گذارترین ارتباط در بین مولفه های توجه معلمان و مربیان به اهمیت، نوع چگونگی ماهیت روش تدریس، بکارگیری صحیح از تکنولوژی و طراحی مناسب آموزش و ارزشیابی مناسب در مهارت علمی و تولید دانش و درگیر نمودن دانش آموزان و فراگیران در مسیر آموزش و یادگیری با بکارگیری ابزارهای آموزشی در رشد خلاقیت دانش آموزان و فراگیران نقش بسیار چشم گیری دارد. در این میان نقش معلم به صورت یک نقش محوری و به عنوان نوک پیکان علم و دانش می باشد. بر طبق نتایج حاصل از پژوهش ایجاد نمودن روحیه پژوهش نمودن در دانش آموز و فراگیر، ایجاد نمودن انگیزه ابتکار و نشویق دانش آموز و فراگیر به فعالیت غیر کلاسی (غیر آموزشی)، ایجاد نمودن علاقه به مطالعه داشتن، به حداقل رساندن امکانات برای آموزش، داشتن تحرک بالا و پویایی در پشتکار درسی، داشتن نوآوری در تدریس، اعتماد به نفس بالا داشتن، داشتن انعطاف در فعالیت های مرتبط با برنامه های درسی و غیر درسی، ملاحظه نمودن تفاوت های فردی دانش آموز و فراگیر، دانش کافی در پرورش، کمک گرفتن از وسایل کمک آموزشی، تقویت نیروی خلاقیت در دانش اوز و فراگیر و انضیاط می تواند نقش بسیار موثر و چشم گیری داشته باشد.

با توجه به مطالب ارائه شده در فوق پیشنهاداتی ارائه می شود:

به جهت ایجاد و تقویت خلاقیت در دانش آموزان معلمان و مربیان بایست انگیزه را در دانش آموزان و فراگیران ایجاد نمایند از طرفی دیگر فعالیت های فوق برنامه و موضوعات جدید طراحی و اجرا نمایند و همچنین از تکنولوژی های به روز آموزشی بطور درست استفاده نمایند از دیگر سوی دانش آموزان را به پژوهش و پژوهش تشویق نمایند. مدیران مدرن نیز بایستی مهارت های عمومی و حرفه ای معلمان را به صورت مورد ارزیابی و معلمان دارای مهارت های عمومی و حرفه ای بالا را مورد تقدیر قرار دهند.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

۶- منابع

- ۱- ایمانی، جواد، " تبیین رابطه مهارت های مدیریتی با جو سازمانی مدارس و رضایت شغلی معلمان از دیدگاه معلمان " فصلنامه علوم تربیتی، سال ۵، شماره ۱۷، ۱۳۹۹، ۷۳ - ۴۵.
- ۲- دانش پژوه، زهرا ارز شیایی مهارت های حرفه ای تدریس معلمان دوره راهنمایی علوم و ریاضی، مؤسسه پژوهشی و برنامه ریزی درسی و نوآوری های آموزشی سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی، ۱۳۹۲.
- ۳- دلور، ژاک، " یادگیری گنج درون"، گزارش کمیسیون بین المللی آموزش و پرورش برای قرن بیست و یکم به یونسکو، ترجمه دفتر همکاری های علمی و بین المللی وزارت آموزش و پرورش، چاپ اول، انتشارات تزکیه، تهران، ۱۳۹۷.
- ۴- رحمانیفر، رحمت بررسی رابطه صلاحیت های حرفه ای دبیران زبان انگلیسی با احساس خودکارآمدی و خلاقیت. (پایان نامه کارشناسی ارشد دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، ۱۳۹۹).
- ۵- رضوی، سید عباس، یادگیری الکترونیکی در مقایسه با یادگیری، صنعتی رشد تکنولوژی آموزشی شماره ۱۷۰، سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی، ۱۳۹۲.
- ۶- رؤوف علی بررسی جنبش جهانی برای بهسازی تربیت معلم انتشارات پژوهشکده تعلیم و تربیت، ۱۴۰۰.
- ۷- شعاری نژاد، علی اکبر برای رشد علمی و قنی معلمان رشد معلم شماره ۱۶۷ دفتر انتشارات کمک آموزشی، سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی، ۱۳۹۱، ۳۱.
- ۸- صادقی فر زهرا شناسایی و وضعیت مهارت های اطلاعاتی ارتباطی در معلمان ابتدایی شهر تهران و اثر آن بر بی شرفی تحصیلی دانش آموزان پایان نامه کارشناسی از شده دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، ۱۳۹۵.
- ۹- صافی، احمد، " آموزش و پرورش ابتدایی"، دوره اول و دوم متوسطه، تهران، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی، دانشگاهها (سمت)، (۱۴۰۱).
- ۱۰- عسکری، محمد تأثیر روش های آموزش خلاقیت بر میزان خلاقیت دانش آموزان دختر پایه ی چهارم ابتدایی استان همدان سازمان آموزش و پرورش استان همدان، ۱۳۹۳.
- ۱۱- قره داغی، بهمن، " سنجش مشاده ای، شیوه های تو در خدمت ارزشیابی کیفی توصیفی"، تهران، انتشارات مدرسه، ۱۳۹۸.
- ۱۲- کرامتی، مهین، " ناثیر شیوه های نوین آموزش و ارزشیابی علوم تجربی دوره ابتدایی در میزان یادگیری دانش آموزان در آن درس"، چکیده و خلاصه گزارش ۴۰ طرح پژوهشی و پایان نامه، موسسه پژوهشی برنامه ریزی درسی و نوآوری های آموزشی، ۱۳۹۹.
- ۱۳- محمودی، امیرحسین شایستگی های حرفه ای معلم اثر بخش مدارس پژوهشی آموزشی اطلاع رسانی، شماره اول ۱۳۶- ۱۳۹۷، ۸۸-۸۶.
- ۱۴- مقدسی، زینب جوادی پور محمد و دهقانی، مرضیه مطالعه دیدگاههای معلمان در خصوص صلاحیت های حرفه ای معلمان ابتدایی در تهران فصلنامه پویا در آموزش علوم تربیتی و مشاوره دوره دوم، شماره ۴، ۱۳۹۹.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

- ۱۵- مقدسی، زینب، جوادی پور، محمد و دهقانی، مرضیه، " مطالعه دیدگاه های معلمان در خصوص صلاحیت های حرفه ای معلمان ابتدایی در تهران"، فصلنامه پویا در آموزش علوم تربیتی و مشاوره دوره دوم، شماره ۴، ۱۴۰۰.
- ۱۶- مقدسی زاده، حسن، یمن فیروز، موسی و علی محمدی، خدیجه، " بررسی رابطه مهارت های سواد اطلاعاتی یا تثنی بخشی معلمان: مطالعه موردی معلمان مقطع ابتدایی شهرستان سازی"، پژوهش نامه کتابداری و اطلاع رسانی، ۶، (۱)، ۱۳۹۵، ۳۰۶-۳۲۰.
- ۱۷- مویس و رینولدز تدریس مؤثر (شواهد و اقدامات ترجمه سید احمد هاشمی و منیره، مهرابی، انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی واحد لامرد ۱۴۰۰.
- ۱۸- مهر محمدی، محمود، بازاندیشی فرایند یاددهی- یادگیری و تربیت معلم تهران، انتشارات مدرسه، ۱۳۹۹.
- ۱۹- مهر محمدی، محمود تدوین سیاست های راهبردی فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش و پرورش، مؤسسه پژوهشی برنامه ریزی درسی و نوآوری های آموزشی سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی، ۱۳۹۲.
- ۲۰- مهر محمدی، محمود تعلیم و تربیت فرهنگ و جهانی شدن مجموعه مقالات اولین همایش ملی جهانی شدن و تعلیم و تربیت انتشارات وزارت امور خارجه، ۱۳۹۱.
- ۲۱- مهرمحمدی، محمود، بررسی تطبیقی نظام برنامه ریزی درسی در جمهوری اسلامی ایران و جمهوری فدرال آلمان برنامه درسی نظرگاه ها، رویکردها و چشم اندازها با همکاری گروهی از استادان دانشگاه انتشارات به نشر، (۱۳۸۱).
- ۲۲- نادری، عزت اله، حاجیزاده، محمد، شریعتمداری، علی و سیفنازاقی، مریم، بررسی و مقایسه مهارت های حرفه ای معلمان دروس علوم پایه و علوم انسانی دوره راهنمایی شهرستان بهشهر به منظور ارائه روش های ارتقای کیفی این مهارت ها"، فصلنامه علمی-پژوهشی تحقیقات مدیریت آموزشی، سال دوم (۲)، ۱۳۹۹، ۹۶-۷۵.
- 23- Cropley, A.J., creativity in education and learning: A Guide for teachers and educators London: Kegan Paul, ۲۰۲۰ .
- 24- Gartmeier, m., Bauer, j., Fischer, m. r., Hoppe-seyler, t, Karsten, g., Kiessling, c., & Prenzel, m. Fostering professional communication skills of future physicians and teachers: Effects of e-learning with video cases and role-play, Instructional Science 43(4), 2015, 443-462. DOI: 10.1007/511251-014-9341-6
- 25- Ngang, T. K., Yunus, H. M., & Hashim, N. H., Soft Skills Integration in Teaching Professional Training: Novice Teachers" Perspectives. Procedia-Social and Behavioral Sciences, 186, ۲۰۱۹, 835-840
- 26- Ong, B. G., Lim, C. S. and Ghazali, M., "Enhancing Communication Skills in Mathematics Teachers retrieved ,۲۰۱۷, Study," Pilot A Collaboration: Study Lesson the through www.recsam.edu.my/cosmed/cosmed07/ Mathematics%5CM01 5E.pdf on 2/7/2013.
- 27- Selvi, K. Teachers' competencies. Cultura International Journal of Philosophy of Culture and Axiology. 7(1), 20۲۰, 167-175
- 28- Žvan, M., & Lešnik, B. COMPETENCIES FOR TEACHERS OF PHYSICAL AND HEALTH EDUCATION. Research in Physical Education, Sport & Health, 3(1), 20۲۲.